

ZASADNUTIE Galerijnej rady Galérie Jozefa Kollára (GaJK)

5.10.2023

Zápisnica

Zúčastnení:

- Mária Janušová
- Ivana Rumanová
- Damas Gruska
- Zuzana Paškayová

Galerijná rada sa stretla online. Obsahom stretnutia bolo zhodnotenie činnosti galérie od znovuotvorenia 2.6.2023 po požiar v BŠ a plánované aktivity v roku 2023 a 2024.

1. Úvodná informácia sa týkala aktuálneho výstavného programu dočasných výstav, ktorý trvá od 2.6.2023 a pripravovaných zmien v programe. Aktuálne sa pripravujeme na Jesenný Grand Opening, ktorý sa uskutoční v piatok 10. novembra o 18:00. Otvoríme výstavy: Jaroslava Kyšu, Kludie Kosziby, Lucii Večernej a kolektívu z Čiech v miestnosti START UP.
2. SBM prijalo nové zamestnankyne, z ktorých niektoré pracujú pre galériu: historička umenia Martina Vyskupová, Erika Benická – reštaurátorka, dve konzervátorky: Mariana Golemová a Renáta Brnáková
3. Stav depozitárov v galérii – informovali sme GR o vysokej vlhkosti a o opatreniach, ktoré boli zavedené (nainštalované ventilátory na odvedenie vlhkosti). Návrat všetkých evakuovaných diel zo Starého zámku sa uskutoční po znížení vlhkosti na optimálne hodnoty.
4. Informovali sme GR o plánovaných otváracích hodinách počas zimného režimu: september – október: ut – so, 9 – 17h. Od novembra do cca marca budeme otvorení len 3 dni, tak ako minulý rok: štvrtok – sobota, 9 – 17h. Pripravujeme sa na zimný režim, nebude sa u nás kúriť, kancelárie budú presunuté na vrátnicu.
5. Predstavili sme členom GR pripravovaný projekt, ktorý sa bude realizovať z Nórskeho fondov a na ktorom pracujeme v rámci SBM. Projekt má názov Zelená misia a v rámci galérie pracujeme na dvoch jeho častiach (z celkového počtu 4). Výstupom prvého bude workshop s deťmi, zameraný na ekologické témy, výstava a edukačný materiál (katalóg). Pôjde o udržateľný materiál, dlhodobo využiteľný pri vzdelávacích aktivitách. Benefitom pre galériu je o.i. aj možnosť nakúpiť techniku (videoprojektor, dotyková obrazovka, notebook + príslušenstvo).
Druhou časťou projektu bude revitalizácia átria galérie, kde vznikne zelená architektúra s možnosťou dlhodobého využitia na edukačné aktivity a prezentáciu umeleckých diel. Zámerom je tiež odvlhčiť priestor átria, ktoré trpí vysokou vlhkosťou, tak, aby bolo možné i naďalej využívať dažďovú vodu pre účely galérie.

6. Ďalej sme prešli k výstavnému plánu na rok 2024, ktorý predstavila Mária Janušová. Členovia GR mali výhrady len k fotografickej výstave „Paradajz Paradise“ (kurátori Ján Viazanička a Veronika M. Markovičová). Podľa Damasa Grusku by mala mať táto výstava kratšie trvanie vzhľadom na to, že sa bude konať v rámci festivalu, prebiehajúcom na viacerých miestach v BŠ (Hájovňa, Galéria Jula Bindera, Galéria Schemnitz a Art Cafe), u ktorých sa určite skončí skôr ako u nás. Taktiež považuje koncepciu projektu za slabšiu v porovnaní s inými výstavami.

Ivana Rumanová vyzdvihla, že projekt môže mať pozitívny komunitný význam v rámci Banskej Štiavnice. Rovnako jej však v projekte chýba výraznejšia obsahová výpoveď. Navrhla, aby sa pri prezentácii fotografií pracovalo s metalinkou, ktorá by výstavu obsahovo posunula; ako príklad uviedla možnosť využitia zbierkových predmetov, ktoré by priniesli iné významové vrstvy a komunikovali by s výstavou, vytvárali by sa podtémy: napr. by bolo zaujímavé priniesť kritickú reflexiu turizmu a výstavu organicky prepojiť s výskumom Jána Viazaničku na tému turizmus.

7. Damas Gruska navrhol možnosť umiestniť pred vchod do galérie umelecké dielo, ktoré by upozorňovalo na prítomnosť galerijnej inštitúcie a „pozývalo“ okoloidúcich. Mária Janušová súhlasila, avšak na realizáciu momentálne nie je kapacita, do úvahy to prichádza v dlhšom časovom horizonte.
8. Galerijnej rade sme predstavili pripravovaný projekt dvoch plánovaných stálych expozícií (plánované trvanie je cca 5 rokov), na ktorých momentálne pracuje kurátorka Mária Janušová. Pôjde o expozície Štiavnica a Krajina, tematické výstavy budú prezentovať diela významných štiavnických autorov.
Členom GR boli zaslané podklady – architektonický návrh a žiadosť o poskytnutie podpory z Enviroföndu.

K návrhom sa vyjadrili aj prítomní členovia:

Damas Gruska nastolil otázku, či nebude problém, že Jozef Kollár už nebude mať v galérii samostatnú expozíciu, či to nebola jeho podmienka pri zakladaní galérie. Je potrebné túto skutočnosť overiť.

Zároveň mal výhrady k navrhnutej architektúre. Vidí problém v použití architektúry, ktorá už bola uplatnená na výstave Edmunda Gwerka. Architektúra podľa neho silno odkazuje na túto putovnú výstavu a zároveň strháva pozornosť na seba, bez rešpektu k prezentovanému dielu. Zhodnotil, že prístup Jakuba Kopca je príliš vizuálne dominantný a nie je podľa neho vhodný pre stále expozície, ktoré majú byť v galérii 10 rokov.

Mária Janušová reagovala, že dané expozície sú plánované na kratšie časové obdobie (max 5 rokov), mali by sa častejšie obmieňať, keďže koncept stálych, 10 a viacročných expozícií je dnes problematický. Priznáva však, že sa ukáže, aká bude realita a možnosti získavania dotácií na obmieňanie expozícií.

Damas Gruska mal ďalej výhrady k postupu tvorby expozície, konkrétne k faktu, že už existuje architektonická štúdia, avšak scenár ešte nie.

Pri tejto príležitosti sa v podobnom duchu vyjadril aj k súčasnej podobe expozície Starého umenia: ocenil, že je po poslednej reinštalácii výstava prevzdušnená, ale absentuje predchádzajúca dlhodobá umenovedná práca na jej súčasnej podobe a hodnotí ju ako nie dobrý posun.

Ivana Rumanová naopak oceňuje návrh Jakuba Kopca, považuje za odvážne a zmysluplné prekračovať tradičné prístupy k architektúre výstav. Jej výhrada bola tiež spojená s tým, že architektúra asociuje už realizovanú výstavu. Navrhuje, aby bola koncepcia inak premyslená.

Mária Janušová po týchto vyjadreniach obhajovala zámer s tým, že ide o recyklovanie výstavy a architektúra, a najmä jej osvetlenie, bude riešené inak ako bolo pôvodne. Tento argument Ivana Rumanová akceptovala a prehodnotila svoj pôvodný názor.

V tejto chvíli už na online stretnutí nebol prítomný Damas Gruska, ktorý sa z dôvodu pracovných povinností ospravedlnil. Mária Janušová mu preto svoju obhajobu zaslala e-mailom. Pre úplnosť informácii ho uvádzam v zápisnici:

....

Pán Gruska,

ešte som chcela na Galerijnej rade reagovať na Vašu pripomienku, že pri tvorbe nových expozícií začínam od estetického - od architektonického riešenia namiesto toho, aby som vychádzala z kunsthistorického zámeru. To sa tak nedialo, ale nemáte to samozrejme odkiaľ vedieť, keďže scenár nie je úplne dokončený a ako prvú informáciu k expozíciám ste dostali architektonický zámer. Dovoľte mi preto aspoň stručné objasnenie.

Na úlohe pripraviť projekt nových expozícií pracujem kontinuálne, od kedy som v roku 2021 nastúpila do galérie ako kurátorka. Celý proces tvorby nových expozícií je postavený na práci s materiálom - s umelecko-historickým fondom SBM. Dlhodobu, od môjho nástupu až do februára 2023 som skúmala diela, aké mám v zbierke. V depozitároch som si prechádzala vlastnoručne každé dielo, značila si stav diela, poškodenia, či je potrebný nový rám, reštaurovanie, umiestnenie diela a taktiež som si ich fotila na mobil, keďže nemáme všetky diela zdigitalizované. Bol to pomerne dlhý proces, keďže v depozitároch máme spolu s mestskými deponentmi okolo 5000 ks predmetov, taktiež som sa musela vždy časovo zladit' s depozitárovu kvôli otvoreniu depozitárov a robila som to samozrejme popri iných, mnohých pracovných povinnostiach.

Až pri skúmaní diel v depozitároch som prišla na myšlienku vytvorenia tematických expozícií, aj kde samozrejme viem, že ich robia v súčasnosti aj iné galérie. Avšak na to, že tento prístup považujem ideálny pre glajch som prišla výhradne vďaka práci so zbierkovým fondom. Uvedomila som si, že v nasej zbierke sa nenachádzajú tzv. majstrovské diela od "veľkých umelcov z dejín umenia" (až samozrejme na par výnimiek ako Majster MS, Anton Schmidt či Edmund Gwerk). Náš UH fond je však podľa mňa zaujímavý najmä tým, že sa viaže na Banskú Štiavnicu a jej historický, spoločenský, politický či hospodársky kontext, zbierka teda rozpráva konkrétny lokálny príbeh. Nachádza sa v nej množstvo diel od rôznych neznámych umelcov (profesionálnych aj amatérskych), ktorí nefigurujú v našich "veľkých" či "kanonických" dejinách umenia. Pri pozorovaní týchto diel som usúdila, že nie sú zaujímavé z ich formálneho hľadiska, ale majú najväčšiu silu, kde sú umiestnené v skupinách s dielami s podobným motívom, čím sa v nich dajú objaviť rôzne umelecké prístupy a špecifika. Tieto okolnosti ma priviedli k osvojeniu si myšlienky, aby naše nové expozície boli členené tematicky. Ďalej som si zadefinovala, o aké témy pôjde, čo vychádzalo zo zobrazených motívov. Urobila som výber diel, ktoré by som chcela zaradiť do oboch expozícií, začlenila ich do menších tematických celkov a určila ich

poradie. Až po tomto procese som pristúpila k osloveniu architekta a následne pracovali na pre nás vhodnom architektonickom riešení.

S pozdravom, Maria

...

Rada by som vyzvala členov Galerijnej rady, aby sa k danej problematike – dvoch nových expozícií Krajina a Štiavnica, ktorá nebola pre nízky počet prítomných členov dostatočne doriešená, vyjadrili. Spolu so zápisnicou Vám budú opäť zaslané architektonické štúdie. Na základe Vašich postrehov sa budeme snažiť zapracovať do projektu ďalšie požiadavky. Verím, že Vám v dohľadnej dobe bude zaslaný aj scenár k oboch výstavám. Stačí, ak nám Vaše vyjadrenia napíšete do emailu.

Vypracovala: Zuzana Paškayová

Dňa: 6.10.2023